

dičů se nezmění postupem času. Rodiče jsou tudíž, i když dcera žádá za zřízení neb doplnění věna teprve později, povinni vyhověti této žádosti, podle stavu a majetku v době sňatku dcery. Z pojmu věna, jakož i z citovaného již ustanovení Šu 1218 obč. zák. vyplývá, že pro vyměření věna směrodatným jest jednak manželův stav v době sňatku, jednak jmění osoby věnem povinné v čase, kdy dcera, zřízení nebo doplnění věna požadující, se provdala. Názor stěžovatelky, že rozhodným jest stav jmění v době podání návrhu žadatelky, jest mylným, neboť stav jmění matky žadatelčiny v době podání návrhu byl by rozhodným pouze tehdy, kdyby se tato odvolávala na svoji nemožnost věno zřídit. V tom případě slušelo by dle Šu 1221 obč. zák. vyšetřiti jmění osoby povinné v době podání návrhu a dle toho věno vyměřiti. Posléze citované ustanovení zákona má na mysli, by pro případ zhoršení se majetkových poměrů rodičů nevedlo vymáhání věna k hospodářské zkáze rodičů, jak též vyplývá z rozhodnutí nejvyššího soudu, jehož se stěžovatelka dovolává. Správnosti vysloveného názoru nasvědčuje též rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. července 1920 Rv I 402/20 čís. sb. 572. V dalším vyvodil rekursní soud ze zjištěných skutečností, že věno dané navrhovatelce v době sňatku bylo přiměřeným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Proti srovnalým usnesením nižších soudů lze podati dovolací rekurs k nejvyššímu soudu pouze z důvodů patrné protizákonnosti, zmatečnosti řízení, neb rozporu se spisy (§ 16 nesp. pat.). Stěžovatelka vytýká, že usnesení rekursního soudu zřejmě odporuje zákonu (předpisu Šu 1221 obč. zák.) proto, že nebyly vyšetřeny a zjištěny okolnosti rozhodné pro výši věna. Vytýká tudíž vadnost dosavadního řízení a tím i jeho zmatečnost, totiž nedbání zásad řízení nesporného, stanovených v Šu 2 odstavec druhý čís. 4 a 5 nesp. pat. Dovolací soud sdílí však plně právní náhled rekursního soudu, na jehož správné vývody se poukazuje a nepokládá řízení za neúplné pro nepředsevzetí soudního odhadu, poněvadž zákonem předepsáno není, nýbrž naopak má soud šetrným způsobem zjistiti majetek rodičů k dotaci povinných a to se stalo.

Čís. 4556.

Lhůta k dovolání čítá se od doručení rozsudku odvolacího soudu právnímu zástupci zřízenému pro řízení opravné, třeba pro řízení v prvé stolici byl zřízen jiný právní zástupce. Lhostejno, že právní zástupce sezna obsah napadeného rozsudku již dříve jiným způsobem.

Spoluvlastníci mohou se domáhati žalobou rozdělení společné nemoovitosti na dva rovnocenné byty a přenechání jednoho bytu k výhradnímu bydlení. Nejde tu o »důležitou změnu« společné věci. Rozdělení bytů nelze ponechat teprve řízení exekučnímu.

Vyrovňavací dlužník nepozbývá působivosti ku sporu.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, Rv I 1555/24.)

Žalobci jako vlastníci ideální polovice velkostatku a zámku S., domáhali se na žalovaném jako vlastníku druhé ideální polovice, by jim přepustil k obývání místnosti v zámku S., které by jakostí i plošnou výměrou rovnaly se místnostem, jichž sám používá a které by soud rozsudkem žalobcům přiznal, tvrdíce, že místnosti jimi až dosud užívané (od srpna 1922, kdy se stali spoluvlastníky jedné polovice zámku), jsou jak co do jakosti méněcenné, tak co do plochy menší než jsou místnosti používané žalovaným (již od roku 1913). Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, určitě podrobně, které místnosti jest žalovaný povinen přepustiti žalobci. Odvolací soud žalobu zamítl. K odvolacímu důvodu zmatečnosti odvětil toto: Odvolání pokud vytýká zmatečnost, nelze přiznati oprávněnosti. Vyrovnávací řád nezbavuje dlužníka procesní způsobilosti (§ 1 c. ř. s.), neboť neobsahuje ustanovení, že by dlužník nebyl oprávněn vlastním jménem spor vésti pokud se týče, že by k vedení sporu, zahájeného již před vyrovnávacím řízením, měl zapotřebí svolení vyrovnávacího správce. Dle §u 8 vyrovn. řádu potřebuje dlužník toliko ku jednáním, která nenáleží k obyčejnému provozování obchodu, svolení vyrovnávacího správce. Z tohoto ustanovení nelze nikterak dovozovati, že by žalobce, o jehož jmění zavedeno bylo dne 24. září 1923 vyrovnávací řízení, neměl způsobilosti k vedení projednávaného sporu, to tím méně, když jde o uplatnění nároku, opírajícího se o poměr spoluvlastnický.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

Důvody:

V ohledu formálním dlužno k vývodům dovolací odpovědi o včasnosti dovolání předeslati toto: Žalobci zastoupeni byli v první stolici notářem, jehož plná moc ze dne 25. května 1923 omezena byla výslovně jen na řízení v první stolici. Ve druhé stolici zastoupeni byli žalobci advokátem, jak to § 463 odstavec druhý c. ř. s. předpisuje. Plná moc advokátova ze dne 1. června 1924 zní výslovně pro řízení ve druhé a třetí stolici. Rozsudek odvolacího soudu měl tedy býti doručen podle §u 93 odstavec první c. ř. s. advokátovi a nikoli notáři. Doručení advokátovi stalo se teprve 15. září 1924, takže dovolací spis, daný na poštu dne 29. září 1924, podán byl včas (§ 464 odstavec první c. ř. s. a § 89 org. zák.). Okolnost, že advokát seznal obsah rozsudku odvolacího soudu již dříve ze spisů, je podle §u 464 odstavec druhý c. ř. s. nerozhodna. Ve věci samé nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že se žalobci nemohou domáhati rozdělení zámku na dva rovnocenné byty a přenechání jednoho bytu k výhradnímu bydlení, poněvadž by prý tím bylo porušeno právo žalovaného spoluvlastníka na spoluužívání celého neděleného zámku a každé jeho části. Nesprávnost tohoto názoru plyne již z jeho důsledků, jež odvolací soud shrnuje výrokem, že žalobci mohou žádati pouze za hmotné rozdělení společného velkostatku nebo za jeho soudní prodej. Nehledíc k tomu, že velkostatek jest zabrán, takže i jeho rozdělení i prodej jsou vázány na svolení Státního pozemkového

úřadu, znamenalo by zamítnutí žaloby z tohoto důvodu odpirání soudní ochrany nárokům plynoucím ze spoluvlastnického poměru za trvání tohoto poměru, což jest důsledkem nemožným. Nelze žalobci upřít právo na soudní rozhodnutí o zažalovaném nároku pro dobu, pokud nedojde ke zrušení spoluvlastnictví. Strany rozepře jsou spoluvlastníky velkostatku, každá jednou polovicí, a mají každá právo na polovici všech jeho požitků. Zámek jest příslušenstvím velkostatku a určen k tomu, by jeho vlastníci v něm bydleli. Obývání zámku jest přirozeným užitkem, jež zámek podle své povahy poskytuje, jiné zužitkování přičilo by se jeho účelu a, hledíc k tomu, že obě strany samy skutečně celý zámek obývají, i souhlasné vůli stran. Podle §u 840 obč. zák. mají býti užitky společné věci zpravidla rozděleny hmotně mezi spoluvlastníky, je n e n í - l i t a k o v é r o z d ě l e n í m o ž n é, mají býti prodány veřejnou dražbou. Rozdělení zámku, t. j. jeho užívání a držby, na něž i spoluvlastník nesporně právo má, ovšem jen v poměru k jeho ideálnímu podílu na vlastnictví, tož části podílu tomu odpovídající (§ 833, 834 obč. zák.) na dva byty jest možné, proto přísluší každé straně nárok, by bylo provedeno. Z práva, by užitky byly děleny podle spoluvlastnických podílů, plyne pak oprávněnost žalobního návrhu, aby byl zámek rozdělen na dva byty s t e j n ě c e n n é. Rozdělení všech místností zámku mezi spolumajitele podle poměru jich vlastnických podílů za účelem odděleného bydlení nelze pokládati ani za důležitou změnu společné věci dle §u 834 obč. zák., ani za změnu, kterou by žalobci zasahovali do podílu žalovaného (§ 828 obč. zák.). Spoluvlastnická práva stran budou jím dotčena právě tak málo, jako kdyby celý zámek byl pronajat dvěma nájemníkům. Rozdělení samo závisí na dohodě stran. Nemohou-li se dohodnouti, rozhoduje, poněvadž jde o občanskou právní při (§ 1 j. n.), totiž o sporný nárok spoluvlastníka na užívání společné věci (communi dividundo, avšak pouze co do užívání), řádný soud. Námitky, které žalovaný vznesl v tom směru, že se žalobci z a v á z a l i spokojiti se se svým nynějším bytem, jsou neodůvodněny, neplyneť závazek takový ze skutečností jím tvrzených. Okolnost, že předchůdkyně žalobců nic nenamítala proti tomu, by žalovaný užíval sám všech místností, jichž posud užívá, nezrušuje nároku žalobců na rozdělení všech místností rovným dílem, neboť žalovaný sám netvrdí, že by dřívější spolumajitelka byla v té příčině na sebe vzala p r á v n í z á v a z e k, nebo že by žalobcům takový z á v a z e k býval při kupu k převzetí uložen. Pouhá skutečnost, že nárok na nové rozdělení bytů nebyl žalobci učiněn hned po kupu, nepřekáží, by neuplatnili svůj nárok později, zvláště když vydržení práva zapovídacího (§ 1459 obč. zák.) není vůbec namítáno (srv. §§ 362, 1478 obč. zák.). Bylo třeba zabývat se otázkou, zda neměl nárok na nové rozdělení bytů býti uplatněn řízením nesporným. Nejvyšší soud uvážil, že jde o spor zájmů čistě soukromoprávních, při němž nejde o osoby stojící pod zvláštní ochranou zákona, ani o zájmy veřejné, že takové spory mají býti vyřizovány zásadně pořadem práva, dále že dle §u 1 nesp. říz. má soudce v tomto řízení zakročovati jenom tam, kde mu to zákon ukládá, že však v tomto případě není předpisu, který by žalobcův nárok výslovně odkazoval na cestu nespornou, a pokládá proto

pořad práva za přípustný. Zvláště nejde o případ Šu 834 obč. zák., při němž ovšem zákon, odkazuje strany na soudce, myslí soudce nesporného. V žalobě neučinil žalobce přesného návrhu na nové rozdělení bytů, nýbrž ponechal to soudnímu rozhodnutí. Zásadně nelze proti tomu nic namítati, neboť takové formulování návrhu žalobního vyhovuje povaze věci, podléhající volnému uvážení soudu. Avšak, i kdyby se to za vadu pokládalo, byla to jen vada forem (Š 226, odstavec první c. ř. s.), jež dle §§ 84 a 85 c. ř. s. napravena býti mohla, kteráž náprava však odpadá, když žalobci spokojili se s rozdělením, jež učinil první soudce a jímž proto opravovací řízení bezpředmětným se stalo. Bylo by jen otázkou, nemělo-li rozdělení bytů býti vyhrazeno exekučnímu řízení dle obdoby Šu 351 ex. ř., než právě proto, že pro případ náš podobného předpisu není, nelze v tom shledávati žádné závady, když se rozdělení určilo rozsudkem, takže případná exekuce by se vedla přímo dle Šu 349 ex. ř., což jest pro věc zajisté nejvhodnější. V odvolacím řízení s hlediska Šu 405 c. ř. s. žalovaným učiněná výtky, že mu bylo prvním soudem uloženo odevzdání místností, kdežto žalobce se domáhá jen jejich přeputění, jest bez významu, neboť smysl obou slov v užití souvislosti jest stejný. Že ani řízení ani rozsudek prvního soudu netrpí zmatečností, bylo odvolacím soudem správně rozhodnuto a odůvodněno, rovněž byla jím správně vyvrácena námitka nedostatku aktivní legitimace.

Čís. 4557.

Lze se domáhati i vydání soukromé listiny, která, nevyhovujíc předpisům Šu 294 c. ř. s., nemá průvodní moci, ale jejíž vydání jest odůvodněno předpisy Šu 304 čís. 3 c. ř. s. a čl. XLIII uv. zák. k c. ř. s. K pojmu společné listiny ve smyslu posledního odstavce Šu 304 c. ř. s. Provisní knihu nelze pokládati za listinu společnou.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, Rv I 1643/24.)

Žalobce koupil od žalovaného závod, jež vedl dále pod dosavadní firmou V. A. S. Žalovaný cestoval po té pro firmu a měl nárok na 20% provise z čistého zisku obchodů jím uzavřených. Tvrdě, že žalovaný vedl si zvláštní knihu, do níž zapisoval uzavřené obchody, domáhal se na něm žalobce vydání této knihy. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel vidí dovolací důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s. v tom, že soud odvolací provisní knihu žalovaného, o jejíž vydání se žalobci jedná, neshledává vůbec soukromou listinou, z toho důvodu, že nikým není podepsána. Soud dovolací nesdílí tento názor soudu odvolacího, neboť nemůže býti pochybnosti, že dle Šu 304 čís. 3 c. ř. s. (dle čl. XLIII uv. zák. k c. ř. s.) žalobce domáhati se může vydání soukromé listiny,